

Dr hab. Michał Nagy
Akademia Muzyczna w Krakowie
Dziedzina sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna - instrumentalistyka

Kraków, 14 grudnia 2018

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. St. Moniuszki w Gdańsku, Rada Wydziału Instrumentalnego, pismo z dnia 5.10.2018, zlecenie podjęte na podstawie art.11 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz.U. z 2005 roku nr 164. poz.1365, Dz.U. z 2011 roku nr 84 poz.455).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 24 września 2018 w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim pana mgr Marcina Koziola.

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2011 r Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi pisma sygnowanego datą 5 października 2018 roku, informującego o powołaniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej Pana **mgr Marcina Koziola** p.t. „**Miejsce gitary we współczesnej partyturze kwintetu gitarowego na przykładzie utworów P. Mossa, N. Kuhara i A. Ourkouzounova**” została dołączona następująca dokumentacja:

- wyciąg z protokołu Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku o wszczęciu przewodu doktorskiego Pana Marcina Koziola i wyznaczeniu promotora w osobie Pana dr hab. Roberta Kwiatkowskiego
- uchwała Nr 4/2017-2018 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku o wszczęciu przewodu doktorskiego Pana Marcina Koziola i wyznaczeniu promotora w osobie Pana dr hab. Roberta Kwiatkowskiego
- uchwała o wyznaczeniu recenzentów pracy doktorskiej w osobach Pana dr hab. Marka Nosala i dr hab. Michała Nagy
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- protokoły komisji egzaminów doktorskich

- listy obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego AM w Gdańsku
- dokumentacja przewodowa
- egzemplarz pracy doktorskiej wraz z płytą CD

Podstawowe dane o Doktorancie

Marcin Koziół urodził się w 1991 roku w Lublinie. Jest absolwentem klasy gitary mgr Tomasza Kwaśniewskiego. 2015 r. z wyróżnieniem ukończył studia magisterskie w klasie gitary prof. Jana Paterka i st. wykł. Emilii Majewskiej Akademii Muzycznej w Gdańsku.

W roku akademickim 2013/2014 jako stypendysta programu Erasmus studiował w Guildhall School of Music and Drama w Londynie w klasie prof. Roberta Brightmore'a. Obecnie jest studentem III roku studiów doktoranckich Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Pan Marcin Koziół prowadzi ożywioną działalność koncertową jako solista i kameralista, współpracując z kompozytorami takimi jak: Piotr Moss, Jacek Rabiński, Črt Sojar Voglar, Piotr Jędrzejczyk. Występował w Polsce, Szwecji, Niemczech, Rosji, Chorwacji, Serbii, Bułgarii, Słowenii, na Węgrzech, we Włoszech i w Wielkiej Brytanii.

Jest laureatem Grand Prix oraz pierwszych nagród solowych i kameralnych na konkursach międzynarodowych w Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Serbii, Czechach i Słowenii. Oprócz nagród konkursowych Marcin Koziół jest laureatem wielu stypendiów i nagród z dziedziny kultury.

Jednym z projektów, w którym brał udział Pan Marcin Koziół był zespół 69 Duo współtworzony z akordeonistą Szymonem Jabłońskim. W 2014 r. 69 Duo zostało podwójnym laureatem Konkursu o Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska dla Młodych Twórców w Dziedzinie Kultury, wyłonionym zarówno przez kapitułę Konkursu, jak i w plebiscycie Gazety Wyborczej. W 2016 r. duet został zaproszony do skomponowania oraz wykonania muzyki do spektaklu *Ucieczka/Flucht* we współpracy z niemieckim teatrem *Das Letzte Kleinod* podczas trasy obejmującej 53 spektakle m. in. w Gdyni, Poznaniu, Pile, Frankfurtcie, Berlinie, Hanowerze, Lüneburgu i Bremerhaven.

Marcin Koziół dokonał kilku nagrań płytowych, m.in. *Balkan Chamber Music For World Peace* (2017) w założonym przez Doktoranta zespole Marcin Koziół Quintet. Płyta zawiera kilka światowych premier fonograficznych utworów współczesnych kompozytorów bałkańskich.

Recenzja

rozprawy doktorskiej Pana mgr Marcina Koziola , sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie *Instrumentalistyka*, wszczętym przez Radę Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku.

Rozprawa przedstawiona przez Pana mgr Marcina Koziola to **dzieło artystyczne** zarejestrowane na płycie CD oraz jego opis pod tytułem „**Miejsce gitary we współczesnej partyturze kwintetu gitarowego na przykładzie utworów P. Mossa, N. Kuhara i A. Ourkouzounova**”

Najważniejszym celem, jakie postawił sobie w swej pracy doktorskiej Pan mgr Marcin Koziół, było wykazanie walorów brzmieniowych współczesnej gitary, zapewniających jej równorzędne miejsce w partyturze zespołu kameralnego z kwartetem smyczkowym.

Cel ten, w moim przekonaniu, został przez Autora pracy w pełni osiągnięty.

Dzieło artystyczne obejmuje następujące kompozycje utrwalone na płycie CD:

(1-3) Piotr Moss - Form X

- I
- II
- III

(4) Nejc Kuhar - Quintet No. 1

(5-8) Atanas Ourkouzounov - Concerto da camera

- I Scherzando
- II Parlando
- III Cadenza
- IV Toccata

Wykonawcy: Marcin Koziol – gitara (1-8)

Małgorzata Wójcik - I skrzypce, Roman Nichiporuk - II skrzypce
Aleksandra Bogdanowicz – altówka, Teresa Konczal – wiolonczela (4-6, 8)

Kwartet smyczkowy Diverso (1-3)

Marcin Ostrowski - I skrzypce, Dagmara Swystun - II skrzypce,
Tomasz Kulisiewicz – altówka, Zofia Łodygowska – wiolonczela

W **opisie dzieła artystycznego** Doktorant podaje listę zarejestrowanych kompozycji (wraz z oznaczeniami ich części), nazwiska współwykonawców oraz reżysera dźwięku i informację o miejscu powstania nagrań. Interesująca dla odbiorcy byłaby także informacja o wykorzystanych w realizacji środkach technicznych, sposobie ustawienia i rodzaju mikrofonów oraz o użytym instrumencie.

Grę Pana mgr Marcina Koziola cechuje swoboda, pewność, klarowność dźwiękowa, dyscyplina rytmiczna. Współpraca między realizującym partie gitary Doktorantem, a towarzyszącym mu kwartetem smyczkowym jest bardzo dobra, pod względem synchronizacji i operowania czasem muzycznym. Partia gitary wykonana i zarejestrowana jest w sposób komunikatywny i zrozumiały, w proporcjach brzmieniowych pozwalających na śledzenie poszczególnych głosów. W utworze Atanasa Ourkouzounova Doktorant precyzyjnie

i z właściwą akcentacją realizuje asymetryczne metrum. Liczne efekty brzmieniowe, jak tamburo, pizzicato i pizzicato à la Bartok są wykonane dokładnie i przekonująco pod względem brzmieniowym. Kadencja o improwizowanym charakterze jest wykonana ze swobodą, choć można byłoby pokusić się o odważniejsze wykorzystanie rejestrów barwowych gitary.

W kompozycji Nejca Kuhara gitara, jak się wydaje, została nagłośniona, co wywołuje wrażenie, jak gdyby grała z nieco innej przestrzeni dźwiękowej, niż kwartet smyczkowy. Nagranie *Quintet No. 1* Nejca Kuhara różni się od pozostałych zarejestrowanych kompozycji pod względem barwy i przestrzeni, co zapewne jest skutkiem powstawania nagrań w innym czasie, miejscu i w innych warunkach technicznych. Dźwiękowa jakość nagrania kompozycji Mossa i Ourkouzounova jest lepsza, dźwięk wszystkich instrumentów jest naturalny i czytelny, instrumenty nagrane są z bliska, czego efektem jest klarowność brzmienia. Słuchacz odnosi przy tym wrażenie, że rejestracji dokonano w niewielkim pomieszczeniu.

Na dołączonym do dokumentacji nośniku, w miejscach *Forte* dźwięk jest w niektórych fragmentach przesterowany, co jest zapewne spowodowane ustawieniem poziomu nagrania.

Integralną częścią rozprawy doktorskiej Pana mgr Marcina Koziola jest jej **część opisowa**. Jest ona zbudowana z **trzech rozdziałów** poprzedzonych **wstępem** oraz **zakończenia** i opatrzona **podsumowaniem w języku angielskim, bibliografią, indeksem ilustracji i przykładów nutowych** oraz **aneksem** zawierającym biografie kompozytorów.

Pierwszy rozdział części opisowej przedstawia zarys form muzyki kameralnej z udziałem gitary i instrumentów smyczkowych w ujęciu historycznym, porządkując podawane informacje według układu chronologicznego. Tak więc, w pierwszej części omawianego rozdziału Autor zajmuje się literaturą lutniową (kompozycjami Antonia Vivaldiego, J.S.Bacha, Sylviusa Leopolda Weissa, Johanna Friedricha Fascha i Johanna Ludwiga Krebsa). Znajdziemy tu podstawowe informacje na temat twórczości wyżej wymienionych artystów, z podkreśleniem kompozycji, w których lutnia została zestawiona z instrumentami smyczkowymi, jako instrument koncertujący lub realizujący partię *basso continuo*. Doprecyzowania lub rozwinięcia wymagałoby użyte przez Autora określenie lutni jako poprzedniczki gitary; domyślamy się, że Doktorantowi chodziło o kontekst konkretnego składu instrumentalnego. Doktorant rozpoczyna opis od kompozytorów dojrzałego baroku – ramy historyczne można by poszerzyć o muzykę renesansową, reprezentowaną na przykład przez utwory Johna Dowlanda, jak *Lachrimae antiquae* z cyklu *Lachrimae* or *Seven Tears* na 5 wioł i lutnię (1604). Następnie Doktorant podejmuje temat kompozycji na gitarę z instrumentami smyczkowymi w epoce klasycyzmu i romantyzmu. Przywołane tu zostają utwory Jozefa Schnabla, Luigiego Boccheriniego, Maura Giulianiego, Niccolo Paganiniego, Ferdinando Carullego i Antona Diabellego. Analiza twórczości poszczególnych kompozytorów prowadzi do konkluzji, że pierwszy połowa XIX wieku to okres rozkwitu gitary, jako instrumentu salonowego i koncertowego, lecz także wzrostu jej znaczenia w muzyce kameralnej, także w połączeniu z instrumentami smyczkowymi. Partie gitary mają charakter akompaniujący, jak w utworach Schnabla czy, w przeważającej mierze, Paganiniego, lub wirtuozowsko-popisowy, jak w kompozycjach Giulianiego. W XX i XIX wieku z całą pewnością nabiera znaczenia rola gitary jako instrumentu pełnoprawnego w zespole kameralnym. Z pewnością dużą rolę w tym procesie odegrało pojawienie się możliwości amplifikowania gitary, choć jeden z najważniejszych utworów dwudziestowiecznych napisanych na kwintet gitarowy, czyli *Quintetto Op.143* Mario Castelnuovo Tedesco z pewnością pierwotnie wykonywany był bez nagłośnienia gitary. W tej części pracy pojawiają się nazwiska takich twórców, jak m.in. Ferdinand Rebay, Guido Santorsola, Raffaele Bellafrente, Giacomo Susani, Manuel Maria

Ponce, Roberto Sierra, Abel Carlevaro i Leo Brouwer. Listę tę uzupełnić by można o Carlosa Guastavino i jego pełną uroku kompozycję *Jeromita Linares* na gitarę i kwartet smyczkowy. Podsumowując ten rozdział, Doktorant podkreśla rosnącą rangę gitary jako instrumentu koncertowego, zarówno solowego, jak i w składach kameralnych.

W drugim rozdziale części opisowej Doktorant bada ewolucję języka muzycznego partii gitary w partyturze kwintetu gitarowego, posługując się wybranymi przykładami. Autor analizuje przemiany języka muzycznego w omawianym gatunku, posługując się takimi płaszczyznami porównawczymi, jak forma, faktura, melodyka, harmonika i kolorystyka. Przedmiotem badań Doktoranta są utwory Jozefa Ignaza Schnabla, Maura Giulianiego, Roberto Sierry i Michała Schäfera. Dzięki przykładom muzycznym i perspektywie praktyka – wykonawcy, którą przyjął Doktorant analizując wybrane przez siebie przykłady, rozdział ten oceniam jako bardzo wartościowy.

Doktorant sięga w swojej analizie do kategorii *postępu*, odnosząc ją do zmian w budowie instrumentu i technice gry. Takie odniesienie wydaje mi się dyskusyjne i warte sprecyzowania – we współczesnej muzykologii dominuje pogląd, że instrumenty i technika gry na nich są ściśle związane z daną epoką historyczną i obowiązującym w niej stylem muzycznym. Kwestię tę obszernie opisuje m.in. Nicolaus Harnoncourt w swoich pracach. Doktorant cytuje wypowiedź Andresa Segovii, stawiającego tezę, że „gitara jest pierwszym prawdziwie polifonicznym instrumentem strunowym”. Z kontekstu możemy się domyślić, że chodzi tu o współczesną gitarę. Pomocny byłby komentarz do tej wypowiedzi, która wydaje się być w oczywistej sprzeczności z faktami historycznymi, nawet jeśli założymy, że jej autor miał na myśli szarpane instrumenty strunowe.

Powyższe zastrzeżenia nie zmieniają faktu, iż przedstawiona w rozdziale drugim analiza, w zakresie konkretnych przykładów muzycznych, przeprowadzona jest starannie i zawiera wiele informacji pożytecznych dla odbiorcy.

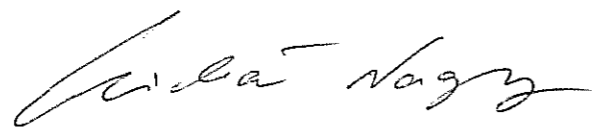
W rozdziale trzecim zatytułowanym **Dzieło artystyczne i jego opis** Doktorant przedstawia okoliczności powstania omawianych utworów dołączając komentarze ich autorów, a następnie poddaje je analizie, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów wykonawczych gry kameralnej. Przedstawione zostają także wyjaśnienia dotyczące zmian w pierwotnym zapisie nutowym, co jest szczególnie istotne w kompozycji Piotra Mossa, a także Atanasa Ourkouzonova. Doktorant przedstawia główne problemy wykonawcze omawianych kompozycji wraz z sugestiami ich rozwiązywania w zakresie palcowania i artykulacji, kształtowania proporcji brzmieniowych, realizowania efektów kolorystycznych, a w niektórych przypadkach także adaptacji tekstu. Interesujące jest zestawienie kompozycji powstałych w trzech różnych krajach i w różnej stylistyce, oraz analiza języka muzycznego, w jakim zostały one napisane. Doktorant skorzystał z możliwości konsultacji z kompozytorami, przeprowadzając z nimi wywiady, dzięki czemu znajdziemy w pracy wartościowe informacje na temat genezy powstania utworów i wyjaśnienia twórców dotyczące tekstu muzycznego.

Konkluzja

Pan mgr Marcin Koziół to doświadczony wykonawca muzyki kameralnej w różnych gatunkach i zróżnicowanym repertuarze. Przedstawiona przez Pana mgr Marcina Koziółą rozprawa jest świadectwem jego rozległej wiedzy, a także twórczego podejścia do rozwiązywanych problemów artystycznych. Praca doktorska Pana mgr Marcina Koziółą, prezentująca rolę gitary we współczesnej partyturze kwintetu gitarowego, z pewnością stanowi wartościowy wkład w rozwój dziedziny sztuk muzycznych.

Zapoznawszy się z dziełem artystycznym oraz jego opisem stwierdzam, że Doktorant zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego oraz spełnił warunki określone w art.13 *Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*.

Pracę Pana mgr Marcina Koziola przyjmuję i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

dr. hab. Michał Nagy
Akademia Muzyczna w Krakowie